

Finansal Tablo Kullanıcıları Açısından Enflasyon Muhasebesinin Önemi: BİST Enerji Sektörü Üzerine Örnek Bir Uygulama

İlyas YILMAZ*

Öz

Küreselleşme, uluslararası piyasaların ortaya çıkmasını sağladığı gibi uluslararası yatırımcıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Böylelikle işletmelerin çevresini oluşturan kişi ya da kurum sayısı artmıştır. Bu durum işletmeler tarafından açıklanan finansal tabloların önemini artırmaktadır. İşletmelerin faaliyet ve performans sonuçları çevresini oluşturan çeşitli aktörler tarafından finansal tablolar üzerinden değerlendirilmektedir. Finansal tablolar içerisinde yer alan bilgiler niteliksel açıdan birtakım özellikleri içermekle birlikte bu özelliklerden biri de karşılaştırılabilir olma özelliğidir. Şirketlerin faaliyet gösterdikleri ülkelerde enflasyonun varlığı, finansal tabloların karşılaştırılabilirlik özelliğini ortadan kaldırmaktadır. Yapılan bu çalışma ile Borsa İstanbul enerji sektöründe faaliyet gösteren şirketlere ait 2008 birinci çeyrek ile 2022 dördüncü çeyrek dönemini kapsayan finansal tablolar incelenerek enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkileri tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar çerçevesinde enflasyon ortamında finansal tablolardaki bilgilerin, şirketlerin gerçek durumunu göstermesi açısından enflasyon muhasebesinin uygulanması gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Enflasyon Muhasebesi, Finansal Tablo, Karşılaştırılabilirlik.

Makale Türü: Araştırma Makalesi

The Importance of Inflation Accounting for Financial Statement Users: A Sample Application on Stock Istanbul Energy Sector

Abstract

Globalization has resulted in the emergence of international markets and international investors. Thus, the number of people and institutions that constitute an enterprise's environment has increased. The importance of financial statements disclosed by enterprises increases as a result of this situation. Various actors in the environment evaluate the results of the activities and performance of enterprises through financial statements. Financial statements include certain qualitative characteristics, one of which is the ability to be compared. Inflation in countries where companies operate eliminates financial statement comparability. The purpose of this study is to analyze the impact of inflation on the financial statements of companies operating in the energy sector in Borsa Istanbul during the period between the first quarter of 2008 and the fourth quarter of 2022. It has been concluded, based on the results obtained, that inflation accounting should be applied in order for the financial statements to reflect the real financial situation of the companies.

Keywords: Inflation, Inflation Accounting, Financial Statement, Comparability.

Article Type: Research Article

* Öğr. Gör. Dr., Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, iyilmaz.@bingol.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-7267-5926

1. GİRİŞ

Küreselleşme olgusunun genel olarak sınırlarını çizerek belirli bir alanda tanımlamak oldukça zor olmaktadır. Farklı biçimlerde algılanıp farklı tanımların yapıldığı küreselleşme kavramını genel olarak; ekonomilerin liberalleşmesi, sermayenin küresel açıdan hareketliliği, ekonomilerin birbiriyle entegrasyonu, uluslararası piyasaların ortaya çıkışı şeklinde tanımlanabilir. Mal veya hizmet üretiminin ulusal ölçekten çıkarak uluslararası bir nitelik kazanması, gelişmiş olan ülkelere gelişmekte olan ülkelere teknolojinin transfer edilmesi, işgücünün ve sermayenin uluslararası dolaşımı ile uluslararası finansal piyasalar kavramı, küreselleşme olgusu ile karşımıza çıkmıştır (Akgün, 2012: 45).

Küreselleşen dünyada bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte değişim süreci hız kazanarak günümüzde devam etmektedir. Değişim süreci hayatın birçok alanını etkilediği gibi ticari faaliyetleri de etkilemektedir. Ticari faaliyetleri yürüten işletmelerin bir kısmı değişim sürecine ayak uyduramadığından faaliyetlerine son vermek zorunda kalmıştır. Ayrıca değişen koşullar yeni işletmelerin ve ürünlerin ortaya çıkmasına neden olduğu gibi mevcut üretilen ürünlerde de birtakım değişikliklere neden olmaktadır. Ticari faaliyetleri yürüten mevcut işletmeler varlıklarını idame ettirebilmeleri, değişim sürecine uyum sağlamalarına bağlı olmaktadır.

Küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile hayatın diğer alanında yaşanan teknolojik gelişmeler ile değişen koşullar işletmeleri değişime zorlayan faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu faktörler işletmelerin kendi içinden veya faaliyette buldukları sektörden kaynaklandığı gibi tamamen dış faktörlerden de kaynaklanabilmektedir.

2019 yılının sonlarına doğru Çin'de Covid-19 salgını ortaya çıkmış ve kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır. Covid-19 salgını ülkelerde öncelikle ekonomik ve sağlık olmak üzere iki sektörü olumsuz etkilemiştir. Covid-19 sürecinde döviz dengesi, hammadde azlığı, mal veya hizmet temini ile uluslararası piyasalarda yaşanan sorunlar nedeniyle gelişmekte olan ülkeler, bu süreçten daha fazla olumsuz etkilenmiştir. Bu süreçte gelişmekte olan ülkelere yatırım ve üretimin azalması, büyüme süreçlerini etkileyerek enflasyonun yükselmesine ve özellikle maliyet enflasyonu ile karşı karşıya kalınmasına neden olmuştur. Ülkemizde Covid-19 süreci ile birlikte döviz oranlarındaki artış ile birlikte evlere kapanmanın neden olduğu gıda fiyatlarında artış enflasyon oranının yükselmesini tetiklemiştir (Han, Pehlivan ve Konat, 2022: 34).

Toplum içerisinde temel ekonomik bir birim olarak karşımıza çıkan işletmeler tarafından yürütülen faaliyetlerin mali sonuçları bünyelerinde yer alan muhasebe birimi tarafından kayıt altına alınmaktadır. Her işletmede yer alan muhasebe bilgisi sistemi birtakım ilkeler çerçevesinde işletmelerin faaliyetlerini kayıt altına alarak işletmenin faaliyet sonuçları hakkında bir veri deposu oluşturmaktadır. Bu veriler işlenerek ayrıca ilgi duyan kişilerin ihtiyaçlarına uygun olarak özetlenerek muhasebe bilgi sistemi tarafından sunulmaktadır. İşletmenin iç ve dış çevresini oluşturan kişi ya da kurumlar muhasebe bilgi sistemi tarafından oluşturulan çeşitli verileri inceleyerek işletmenin performansı veya faaliyet sonuçları hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Doğal olarak bir işletmenin muhasebe bilgi sistemi tarafından oluşturulan bilgiler ne kadar sağlıklı hazırlanırsa bilgi kullanıcılarının işletme hakkında alacakları kararların doğruluğu ve yerindeliğini artırmaktadır (Karacaer ve İbrahimoglu, 2003: 212).

Bu çalışma ile işletmelerde yer alan muhasebe bilgi sistemi tarafından üretilen bilgilerin enflasyonist ortamdaki niteliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Örneklem olarak Borsa İstanbul'da enerji sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal verilerinin enflasyondan arındırılarak performansları incelenmiştir. Enflasyonist ortamda üretilen veriler ile enflasyondan arındırılmış veriler arasında farkın olup olmadığı analiz edilerek enflasyon muhasebesinin gerekliliği belirlenmeye çalışılmıştır.

2. ENFLASYON MUHASEBESİ

İşletmelerin faaliyetlerini yürüttüğü görev alanı endüstri olarak tanımlanmakla birlikte içinde yer aldığı endüstri işletmenin çevresini oluşturmaktadır. İşletmeler faaliyetlerini yürütürken işletme sahipleri, yöneticiler, çalışanlar iç çevre unsuru olmakla birlikte görev alanına bağlı olarak yasal ve politik güçler, ekonomik birimler, teknolojik gelişmeler ve sosyo-kültürel yapılar dış çevre unsurlarını oluşturmaktadır. İşletmeler faaliyetlerini yürütürken hem iç hem de dış çevrelerini etkilerken bu çevrelerden de etkilenmektedirler. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler fiziksel mesafe kavramını ortadan kaldırarak çeşitli bilgilere kolaylıkla bir tuşla ulaşmayı mümkün hale getirmiştir. Bu durum küresel ölçekte birçok yatırımcının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sermayenin liberalleşip küresel nitelik kazanmasının özünde yatırımcıların risklerini azaltarak farklı ülkelerde kârlı yatırımlara yönelme istekleri yatmaktadır. Ülkelerin ekonomik açıdan sınırlarını kaldırmaları sonucu sermaye küresel bir hareket kazanıp sürekli olarak dünya genelinde dolaşarak yatırımcılar tarafından az riskli ve kârlı yatırımlara yönelmektedir. Sermaye hareketliliğine bağlı olarak şeffaf, karşılaştırılabilir, doğru ve güvenilir bilgiye olan ihtiyacı artırmıştır. Öncelikle her ülkenin uygulamış olduğu muhasebe bilgi sistemi arasındaki farklılıklar finansal bilgiye olan ihtiyacın karşılanmasında önemli bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Bu sorunu ortadan kaldırarak ihtiyaç duyulan finansal bilginin karşılanmasında uluslararası standartlar oluşturulmaya başlanmıştır (Ersoy, 2012: 14-15).

Finansal tablolar işletme içerisinde yer alan muhasebe bilgi sistemi tarafından hazırlanarak işletmenin iç ve dış çevresinde yer alan çeşitli bilgi kullanıcılarına sunulmaktadır. İşletmelerin faaliyet sonuçları ve performansları hakkında bilgi veren finansal tablolar bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanmaları gerekmektedir. Özellikle finansal tablolar içerisinde yer alan bilgilerin tam, doğru, güvenilir ve anlaşılabilir olması finansal tabloların hazırlanma sürecindeki temel ilkeleri oluşturmaktadır. İşletmeler faaliyet sonuçlarını finansal durum tablosu (bilanço) ve kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu olarak bilinen temel finansal tablolar ile bir takım ek finansal tablolar hazırlayarak belirli periyotlarda bilgi kullanıcılarına sunmaktadırlar. Ülkemizde hisseleri borsada işlem gören şirketler temel ve ek finansal tablolarını üçer aylık dönemlerde hazırlayarak Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) üzerinden bilgi kullanıcılarına ilan etmektedirler (Bekçi ve Alkan, 2009: 6).

Enflasyon, finansal tabloların kalitesini etkileyen çeşitli faktörlerden biridir. Enflasyon ülkemizde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından mal ve hizmetlerin fiyatının sürekli olarak artması, fiyatların genel seviyesinin sürekli olarak artış göstermesi olarak tanımlanmıştır.

Bir ekonomide yüksek enflasyonun varlığı öngörülebilirliğin azalmasına neden olarak ekonomik birimlerin davranışlarını olumsuz olarak etkilemekle birlikte belirsizlik maliyetinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Erer, 2023:256). Yüksek enflasyonun varlığı para birimindeki değer düşüklüğüne neden olması nedeniyle finansal raporlarda yer alan bilgilerin güvenilirlik ve karşılaştırılabilirlik özelliğini azaltarak muhasebenin tutarlılık ilkesi açısından da sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle enflasyon muhasebesi kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmektedir (Yenisu, 2022: 738).

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 2005 yılında yayımlanan 1 Sıra Nolu Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ'in 24.maddesinden 46.maddesi de dâhil olmak üzere belirtilen aralıkta yer alan maddeler finansal tabloların niteliksel özelliklerini açıklamaktadır. Bu niteliksel özelliklerden biri de karşılaştırılabilirlik özelliğidir.

Ayrıca yüksek enflasyonun hâkim olduğu dönemlerde finansal tabloların anlamlı ve faydalı bilgiler üretmemesi nedeniyle Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Kurumu tarafından UMS

29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı yayınlanmıştır. Böylelikle yüksek enflasyonist ortamda faaliyet gösteren şirketlerin konsolide finansal tabloları da dahil olmak üzere tüm finansal tabloları, bu standardın ilkelerine göre hazırlanması bir uluslararası gerekliliktir.

2019 yılında başlayıp tüm dünyaya yayılan Covid-19 salgını yaklaşık iki yıl sürerek bu süre içerisinde üretim süreçlerinde ve tüketici davranışlarında önemli değişimlere neden olmuştur. Özellikle pandemi süreci, enerji sektöründe daralmaya neden olarak gelişmiş ülkelerde bile enflasyonun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Enflasyonun varlığı finansal raporların kalitesini olumsuz yönde etkileyerek tarihi maliyetlerle kaydedilen veriler ile bu verilerin yer aldığı finansal raporlar işletmelerin gerçek durumunu veya performans sonuçlarını yansıtmaktan uzaklaşmasına neden olmaktadır (Koçak, Kısakürek ve Babacan, 2023: 1526).

3. LİTERATÜR

Gökten vd. (2023) BİST 30 imalat işletmeleri üzerinde stoklar ve enflasyon muhasebesi uygulamasına yönelik yaptıkları araştırma sonucunda işletmelerin enflasyon döneminde stok yapma eğilimlerinin arttığını ve stok kalemlerine yönelik uygulanan enflasyon muhasebesi sonucunun söz konusu işletmelerin kâr ve zarar tablosuna etkisinin olumlu yönde yansıdığını tespit etmiştir. Akyol (2023) enflasyon muhasebesinin bilançoya etkisini belirlemek üzere yaptığı çalışmada yüksek enflasyonun muhasebenin temel ilkelerinden parayla ölçme ve maliyet kavramını olumsuz yönde etkilediğini, bu durumun mali ve finansal tablolar üzerinde etkileri olduğunu tespit etmiştir. Özdemir (2023) enflasyon muhasebesi düzenlemelerinde kullanılan uygulamaların değerlendirilmesine yönelik yapmış olduğu çalışmada enflasyon ortamında finansal tablolarda yer alan finansal ve finansal olmayan bilgilerin geçerliliğini yitirdiğini bu nedenle söz konusu bilgilerin enflasyon oranına göre yeniden düzenlenmesi sonucuna ulaşmıştır. Koçak vd. (2023) enflasyon düzeltme işlemlerinin işletme performansına etkisini belirlemek üzere yapmış oldukları çalışmada enflasyon düzeltmesinin işletmelerin finansal durumlarını daha gerçekçi bir şekilde yansıtacağı ve isabetli karar alınmasını sağlayacağı sonucuna ulaşmışlardır. Arzova ve Şahin (2022) yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama süreçleri ve enflasyon muhasebesinin finansal tablolara etkisini tespit etmek üzere yapmış oldukları çalışmada enflasyonun fiyat istikrarında bozulma yol açması nedeniyle tarihi maliyet esasına göre oluşturulmuş finansal tablolardaki bilgilerin gerçek durumu yansıtmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Kantar vd. (2021) enflasyonun işletmelerin finansal oranlarını tespit etmek BİST imalat sektörü üzerinde yapmış oldukları çalışmalarında enflasyonun likidite oranları, özkaynak oranları ve kârlılık oranları üzerinde negatif etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Aktaş (2009) enflasyon muhasebesi uygulamasının KOBİ'ler ile SPK'ya tabi işletmelerin finansal tabloları üzerinde yaptığı araştırma sonucunda enflasyon muhasebesi uygulayan işletmelerin mali tablolarındaki çeşitli kalemlerde ve sektör bazında anlamlı sonuçlara ulaşmıştır. Özdemir ve Arslan (2007) enflasyon muhasebesinde kullanılan yöntemlerin karşılaştırmalı analizi başlıklı çalışmada enflasyonun mali tabloların geçerlilik ve önemini azalttığı, mali tablolara aracılığıyla üretilen bilgilerin anlamlı, karşılaştırılabilir ve karar alınma aşamasında istenilen sonucun elde edilebilmesi için enflasyon muhasebesinin bir zorunluluk olduğu sonucuna ulaşmıştır. Açık (2006) enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkileri, enflasyon muhasebesi ve ülkemizdeki nu konuyla ilgili yasal düzenlemeler açısından yapmış olduğu çalışmada muhasebe biliminde yer alan verilerin aynı satın alma gücü ile ifade edilmesi sonucuna ulaşmıştır. Köroğlu ve Uçma (2005) enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkisi ve enflasyon düzeltmesinin işletmelere uygulanmasına yönelik çalışmalarında enflasyonun işletmelerin mali tablolarındaki faaliyet sonuçlarını ve finansal durumunu olumsuz etkilediği ve bu nedenle enflasyon muhasebesinin uygulanarak finansal tabloların yeniden düzenlenmesi sonucuna ulaşmıştır. Bilici (2003) enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkilerini azaltmak için Türkiye'de uygulanan önlemlere yönelik çalışmada enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkisini ortadan kaldırmak üzere ülkemizde alınan önlemlerin geçici olmaktan ziyade daha

kalıcı önlemlerin alınması gerekliliği sonucuna ulaşarak enflasyon muhasebesinin uygulanmasına yönelik öneriler sunmuştur. Özulucan (2002) enflasyonun muhasebe verileri üzerindeki etkilerini ortadan kaldırmak üzere kullanılan otofinansman yöntemleri ile enflasyon muhasebesine yönelik çalışmada her ne kadar enflasyonun olumsuz etkilerini bertaraf etmek üzere otofinansman yöntemleri kullanılsa da bu yöntemlerin enflasyon muhasebesi uygulamaları olmadığı ve siyasi otorite tarafından enflasyon muhasebesine yönelik gerekli yasal düzenlemeleri yapması sonucuna ulaşmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI, HİPOTEZLERİ VE YÖNTEMİ

4.1. Araştırmanın Amacı

Borsa İstanbul enerji sektöründe yer alan şirketlerin finansal verilerinin enflasyondan arındırılarak karşılaştırılmasının yapılması araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Böylelikle yapılan karşılaştırma sonucunda enerji sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin finansal verileri ile enflasyonda arındırılmış finansal verileri arasında bir farkın olup olmadığı tespit edilecektir. Ayrıca finansal veri kullanıcıları açısından şirketlerin faaliyet sonuçları ile performanslarının değerlendirilmesinde enflasyon muhasebesinin önemi belirlenmeye çalışılmaktadır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamında Borsa İstanbul'da elektrik, gaz ve su sektöründe faaliyet gösteren ve en az 4 yıllık finansal verilere sahip şirketler seçilmiştir. Ayrıca şirketlere ait finansal veriler 2008 ile 2022 yılları arasında kapsamaktadır. Şirketler ve şirketlere ait finansal verilere matriks veri terminalinin matriks programı (www.matriksdata.com/website/) üzerinden ulaşılmıştır. Araştırma kriterlerini sağlayan toplam 10 şirket tespit edilmiştir. Bu şirketler ve faaliyet alanları aşağıdaki gibidir:

- Akenerji: Elektrik enerjisi üretimi yapan tesisleri kurmak, işletmek, elektrik üretmek ve satmak,
- Aksen: Elektrik enerjisi üretimi yapan tesisleri kurmak, işletmek, aynı sektördeki başka işletmelerin satın alınması ve kiralanması, elektrik üretmek ve satmak,
- Aksue: Elektrik enerjisi üretimi yapmak,
- Ayen: Elektrik enerjisi üretimi yapan tesisleri kurmak, işletmek, aynı sektördeki başka işletmelerin kiralanması, elektrik üretmek ve satmak,
- Enjsa: Elektrik perakende satışı, dağıtımı ve aynı sektördeki diğer işletmelere iştirak etmek ve iştirakleri yönetmek,
- Naten: Elektrik üretmek, hibrit güneş santrallerine yönelik projeler geliştirmek ve müteahhitlik faaliyetleri,
- Odas: Elektrik üretmek, toptan ve perakende satış, değerli metal ve madencilik faaliyetlerini yapmak,
- Pamel: Elektrik enerjisi üretimi yapan tesisleri kurmak, işletmek, aynı sektördeki başka işletmelerin kiralanması, elektrik üretmek ve satmak,
- Zedur: Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretmek ve satmak, yenilenebilir enerji müteahhitliği, inşaat ve taahhüt işlerini gerçekleştirmek,
- Zoren: Bağlı ortaklıkları ve iştirakleri ile elektrik ve buhar üretimi ve satışı ile elektrik ticareti yapmak.

4.3. Araştırmanın Hipotezleri

Borsa İstanbul enerji sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin çeyreklik (üçer aylık) verileri kullanılarak şirketlerin enflasyonist ortamdaki finansal verilerinin enflasyondan arındırılıp geçmiş verileriyle karşılaştırılması araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu bağlamda finansal veri kullanıcılarının kararlarında enflasyonun, verilerin karşılaştırılabilirlik özellikleri üzerinde bir etkisinin

olup olmadığı tespit edilmek istenmektedir. Bu amaçlar çerçevesinde araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H₁: Şirketin dönen varlıklarına ait değişim ile enflasyondan arındırılmış dönen varlıklarındaki değişim arasında bir fark yoktur.

H₂: Şirketin duran varlıklarına ait değişim ile enflasyondan arındırılmış duran varlıklarındaki değişim arasında bir fark yoktur.

H₃: Şirketin kısa vadeli yükümlülüklerindeki değişim ile enflasyondan arındırılmış kısa vadeli yükümlülüklerindeki değişim arasında bir fark yoktur.

H₄: Şirketin uzun vadeli yükümlülüklerindeki değişim ile enflasyondan arındırılmış uzun vadeli yükümlülüklerindeki değişim arasında bir fark yoktur.

H₅: Şirketin toplam yükümlülüklerindeki değişim ile enflasyondan arındırılmış toplam yükümlülüklerindeki değişim arasında bir fark yoktur.

H₆: Şirketin toplam özkaynaklarındaki değişim ile enflasyondan arındırılmış özkaynaklarındaki değişim arasında bir fark yoktur.

H₇: Şirketin satışlarındaki değişim ile enflasyondan arındırılmış satışlarındaki değişim arasında bir fark yoktur.

H₈: Şirketin satışları maliyetindeki değişim ile enflasyondan arındırılmış satışları maliyetindeki değişim arasında bir fark yoktur.

H₉: Şirketin brüt kâr/zararındaki değişim ile enflasyondan arındırılmış brüt kâr/zararındaki değişim arasında bir fark yoktur.

H₁₀: Şirketin faiz ve vergiden önceki kârındaki değişim ile enflasyondan arındırılmış faiz ve vergiden önceki kârındaki değişim arasında bir fark yoktur.

H₁₁: Şirketin dönem net kâr/zararındaki değişim ile enflasyondan arındırılmış dönem net kâr/zararındaki değişim arasında bir fark yoktur.

4.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın hipotezlerinin test edilmesi amacıyla veri setinin içinde yer alan şirketlerin finansal durum tablosu (bilanço) ve kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda yer alan, belirlenen kalemlere ait tutarlar karşılaştırmalı tablolar analizi yöntemi çerçevesinde bir önceki yıla göre yüzde değişimleri hesaplanmıştır. Daha sonra finansal durum tablosu ve kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda yer alan ve belirlenen kalemler enflasyondan arındırılarak elde edilen tutarlar üzerinden karşılaştırmalı tablolar analizi yöntemi çerçevesinde bir önceki yıla göre yüzdesel değişimleri hesaplanmıştır. Böylelikle her bir kalem için enflasyon ortamında oluşturulan verilerin yüzdesel değişimi ile enflasyondan arındırılmış verilerin yüzdesel değişimi olmak üzere iki farklı veri seti oluşturulmuştur. Oluşturulan veri setlerinin normal dağılıma uyup uymadıkları test edilmiş ve hiçbirinin bu dağılıma uymadıkları tespit edilmiştir.¹ Enflasyondan arındırılma işlemi ilgili çeyreğin tutarı, ilgili çeyreğe ait üretici fiyat endeksi'ne (ÜFE) oranlanarak elde edilmiştir. Elde edilen her kaleme ait iki veri setinin birbirlerinden farklı olup olmadıklarının kıyaslanması amacıyla parametrik olmayan testler içerisinde yer alan Mann -Whitney-U Testi kullanılmıştır. Bu test, ilgili veri setlerinin medyanlarının birbirlerine eşit olup olmadıklarını test etmektedir.

¹ Karşılaştırılacak veri seti sayısının fazla olması nedeniyle ilgili değerler burada raporlanmamış olup, istenmesi halinde yazardan talep edilebilir.

ÜFE değerleri Federal Reserve Economic Data (FRED) web sitesi üzerinden tedarik edilmiştir. Veri setinin düzenlenmesinde R Paket Programı, verilerin analizinde ise Minitab 19 sürümü kullanılmıştır.

5. BULGULAR

Araştırma örneklemini oluşturan 10 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin finansal durum tabloları üzerinden dönen ve duran varlıkları, kısa vadeli yükümlülükler ile uzun vadeli yükümlülükleri, toplam yükümlülükleri ve özkaynakları toplamı alınmıştır. Kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu üzerinden ise hasılat, satışların maliyeti, brüt kâr/zarar, faiz ve vergiden önceki kâr ve dönem net kâr/zararına ait toplamalar alınmıştır.

Tablo 1. Şirketlerin Finansal Durum Tablosu Üzerinden Elde Edilen Değişkenlerin Mann-Whitney-U Testi Sonuçları

	Akenerji	Aksen	Aksue	Ayen	Enjsa	Naten	Odas	Pamel	Zedur	Zoren
Dönen Varlıklar										
Test İst.	3090	2884	3093	3097	557	220	1668	158	192	3144
Olasılık	0.368	0.085	0.358	0.346	0.149	0.448	0.204	0.665	0.412	0.218
Duran Varlıklar										
Test İst.	3426	3165	3539	3431	625	230	1743	181	202	3353
Olasılık	0.003*	0.000*	0.000*	0.003*	0.002*	0.223	0.044*	0.078	0.182	0.012*
Kısa Vadeli Yükümlülükler										
Test İst.	3129	2930	3080	3108	568	222	1709	162	187	3263
Olasılık	0.254	0.043*	0.402	0.312	0.089	0.395	0.093	0.507	0.573	0.050
Uzun Vadeli Yükümlülükler										
Test İst.	3317	2924	3179	3321	551	232	1706	173	186	3286
Olasılık	0.022*	0.047*	0.148	0.020*	0.193	0.190	0.099	0.194	0.608	0.035*
Toplam Borçlar										
Test İst.	3401	3020	3245	3286	627	236	1769	177	193	3402
Olasılık	0.005*	0.009*	0.064	0.035*	0.002*	0.135	0.023*	0.126	0.383	0.005*
Özkaynaklar										
Test İst.	3028	2932	3193	3297	600	226	1622	184	195	3056
Olasılık	0.604	0.041*	0.125	0.030*	0.014*	0.301	0.418	0.053	0.330	0.489
* %5 önem düzeyinde $H_0 : \eta_1 = \eta_2$ şeklinde ifade edilen iki anakütle medyanının eşit olduğunu ifade eden sıfır hipotezinin reddedildiğini ifade etmektedir.										

Akenerji Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_1 , H_3 ile H_6 reddilemez; H_2 , H_4 ve H_5 reddedilir.

Aksen Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁ reddedilemez; H₂, H₃, H₄, H₅ ve H₆ reddedilir.

Aksue Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁, H₃, H₄, H₅ ve H₆ reddedilemez; H₂ reddedilir.

Ayen Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁ ve H₃, reddedilemez; H₂, H₄, H₅ ve H₆ reddedilir.

Enjsa Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁, H₃ ve H₄ reddedilemez; H₂, H₅ ve H₆ reddedilir.

Naten Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁, H₂, H₃, H₄, H₅ ve H₆ reddedilemez.

Odas Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁, H₃, H₄ ve H₆ reddedilemez; H₂ ve H₅ reddedilir.

Pamel Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁, H₂, H₃, H₄, H₅ ve H₆ reddedilemez.

Zedur Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁, H₂, H₃, H₄, H₅ ve H₆ reddedilemez.

Zoren Şirketi'nin tablo 1'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H₁, H₃ ve H₆ reddedilemez; H₂, H₄ ve H₅ reddedilir.

Tablo 2. Şirketlerin Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Üzerinden Elde Edilen Değişkenlerin Mann-Whitney-U Testi Sonuçları

	Akenerji	Aksen	Aksue	Ayen	Enjsa	Naten	Odas	Pamel	Zedur	Zoren
Hasılat										
Test İst.	3070	2746	3031	3078	535	214	1613	171	188	3075
Olasılık	0.437	0.426	0.591	0.409	0.354	0.629	0.472	0.237	0.538	0.419
Satışların Maliyeti										
Test İst.	3097	2738	3059	3079	537	217	1617	161	191	3094
Olasılık	0.346	0.458	0.478	0.405	0.330	0.535	0.448	0.554	0.442	0.335
Brüt Kâr/Zarar										
Test İst.	2804	2729	3018	2921.5	538	212	1601	162	179	3023
Olasılık	0.633	0.495	0.647	0.589	0.318	0.696	0.549	0.507	0.878	0.625
FVÖK										
Test İst.	1421	1522	1329	1370	527	219	1369	159	185	1523
Olasılık	0.721	0.543	0.870	0.532	0.460	0.476	0.539	0.624	0.644	0.536
Dönem Kâr/Zararı										
Test İst.	2986	2674	2760	2977	518	212	1565	157	184	2973

Olasılık	0.794	0.753	0.848	0.837	0.597	0.696	0.810	0.707	0.682	0.856
* %5 önem düzeyinde $H_0 : \eta_1 = \eta_2$ şeklinde ifade edilen iki anakütle medyanının eşit olduğunu ifade eden sıfır hipotezinin reddedildiğini ifade etmektedir.										

Akenerji Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Aksen Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Aksue Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Ayen Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Enjsa Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Naten Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Odas Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Pamel Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Zedur Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

Zoren Şirketi'nin tablo 2'de yer alan sonuçları incelendiğinde 0,05 önem düzeyinde H_7 , H_8 , H_9 , H_{10} ve H_{11} reddedilemez.

6. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

TMS1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı'nın 10.paragrafında yer alan açıklamaya göre şirketlerin bir finansal tablolar seti hazırlamaları gerekmektedir. Söz konusu finansal tablolar seti içerisinde yer alan tablolardan biri şirketin belirli bir tarihteki finansal durumunu gösteren finansal durum tablosu (bilanço) olup bir diğer önemli tablosu ise şirketin faaliyet sonuçlarını gösteren kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosudur. Şirketin iç ya da dış çevresinden finansal veri kullanıcıları, finansal tablolar içinde yer alan veriler üzerinden çeşitli mali tablo analiz tekniklerini uygulayıp şirketin cari dönem ile geçmiş dönem verilerini inceleyerek şirketin gidişatı hakkında çıkarımda bulunmaktadır.

TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı'nın 2.paragrafı "Yüksek enflasyonlu bir ekonomide, faaliyet sonuçlarının ve finansal durumun düzeltme yapılmaksızın yerel para biriminde raporlanması anlamlı ve faydalı değildir. Para satın alma gücünü öyle bir oranda kaybeder ki, farklı zamanlarda meydana gelen işlemlerin veya diğer olayların tutarlarının karşılaştırılması, aynı hesap döneminde bile yanıltıcı olur." şeklindedir.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 2005 yılında yayımlanan 1 Sıra Nolu Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ'in 39.maddesi "Kullanıcıların bir işletmenin belli bir zaman içerisinde finansal durumundaki ve

faaliyetlerindeki değişimleri takip edebilmeleri için işletmenin finansal tablolarını karşılaştırma imkanları olmalıdır. Kullanıcıların aynı zamanda bu işletme ile başka bir işletmeyi de karşılaştırabilmek suretiyle bunların kendilerine özgü finansal durumlarını, faaliyet sonuçlarını ve finansal durumlarındaki değişimleri değerlendirebilme imkanına sahip olması gerekir. Böylece, benzer işlemlerin ve diğer olayların finansal etkilerinin hem bu işletmede hem de diğer işletmelerde nasıl ölçümlendiği ve gösterildiği zaman içerisinde, istikrarlı bir şekilde takip edilebilir.” şeklindedir.

Analiz kapsamında yer alan şirketlerin finansal durum tabloları incelendiğinde bazı şirketlerin bazı kalemlerinde hipotezler reddedilmiştir. Bunun temel nedenleri şirketlerin zamanla duran varlıklarını artırmaları, kısa ve uzun vadeli yükümlülüklerde meydana gelen artışlar veya azalışlar, özkaynaklarda meydana gelen artışlardan kaynaklanmaktadır. Her ne kadar hipotez reddedilmiş olsa dahi finansal durum tablosundaki verilerin enflasyondan arındırılması sayesinde karşılaştırılabilir olma özelliğinin yeniden kazandığı ayrıca gözlemlenmiştir. Bu gözlem sonucuna, şirketlerin verilerinin karşılaştırmalı tablolar analizi yöntemine göre elde edilen oranlar üzerinden ulaşılmıştır.

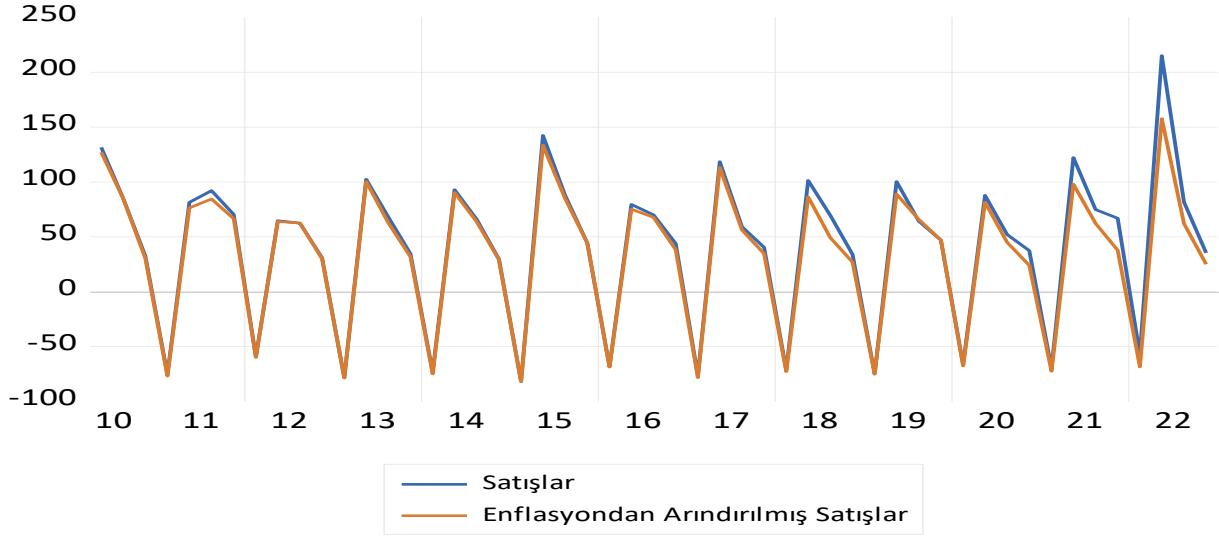
Analiz kapsamında yer alan şirketlerin kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda yer alan veriler incelendiğinde tüm hipotezler reddedilemez şeklindedir. Şirketlerin satışları, satışların maliyeti, brüt kar/zararları, faiz ve vergiden önceki kâr/zararları ile dönem net kâr/zararları enflasyon ortamında tutar olarak artarken bu tutarlar karşılaştırmalı tablolar analizi yöntemine göre bir önceki dönemle oranlanıp aynı oranlama enflasyondan arındırılmış verilere uygulanmıştır. Enflasyondan arındırılan oranların enflasyondan arındırılmamış oranlardan daha düşük düzeyde gerçekleştirildiği görülmüştür. Sonuçta şirketlerin kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosundaki tutarlar ile tutarların enflasyondan arındırılıp önceki dönemlerine oranlanması sonucunda ortaya çıkan oranlar arasındaki farklılıklar finansal tablolar içerisinde yer alan verilerin karşılaştırılabilirlik özelliğini yitirdiğini göstermektedir. Bu durum aşağıdaki tablo 3 üzerinden incelenebilir.²

Tablo 3. Şirketlerin Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda Yer Alan Bazı Kalemlere Ait Tutarlar ile Enflasyondan Arındırılmış Tutarların Bir Önceki Dönemine Oranlanması

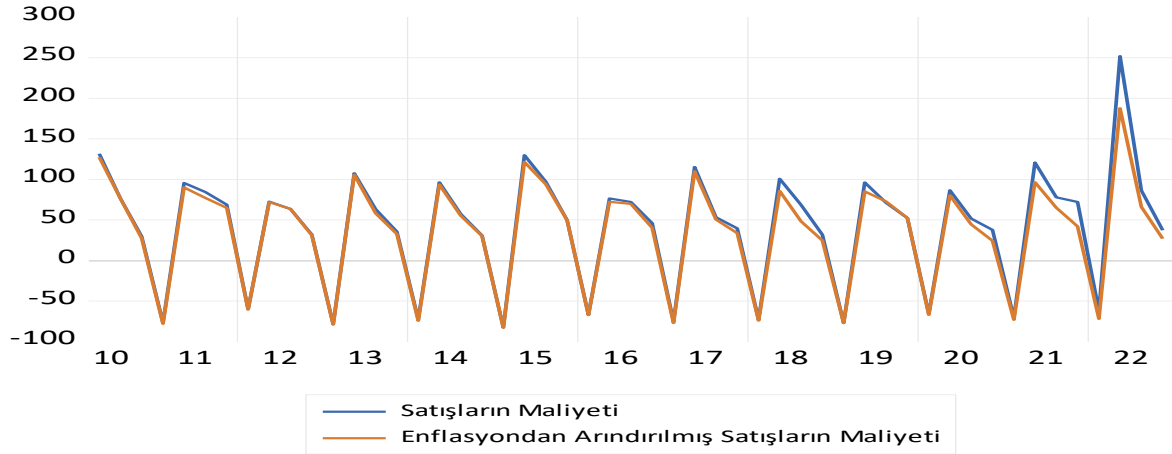
	Akenerji	Aksen	Aksue	Ayen	Enjsa	Naten	Odas	Pamel	Zedur	Zoren	Dönem
Satışlar	75,00	35,30	28,35	50,40	39,71	54,66	58,73	-0,41	29,32	51,52	2022/4
Enflasyondan Arındırılmış Satışlar	61,67	25,00	18,58	38,95	29,08	42,88	46,64	-8,00	19,48	39,98	2022/4
Satışların Maliyeti	78,87	37,28	34,58	54,51	37,72	64,69	101,31	5,78	56,36	57,63	2022/4
Enflasyondan Arındırılmış Satışların Maliyeti	65,26	26,83	24,34	42,75	27,23	52,15	85,98	-2,26	44,45	45,63	2022/4
Brüt K/Z	43,54	22,31	25,76	44,12	49,07	39,53	22,81	-5,77	2,35	20,20	2022/4
Enflasyondan Arındırılmış Brüt K/Z	32,61	12,99	16,19	33,14	37,72	28,91	13,46	-12,9	-5,44	11,05	2022/4

² Finansal durum tablosu ile kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda yer alan kalemlere ait tutarlar ile enflasyondan arındırılmış tutarlar kendi içerisinde bir önceki yıla göre karşılaştırmalı tablolar analiz tekniğine göre oranlanmıştır. Ancak her bir kaleme ait analiz sonuçlarının sayısal olarak büyük yer kaplaması nedeniyle çalışmada tablo 3'te sadece örnek olarak bazı kalemler verilmiştir. İstenmesi halinde yazardan bu veriler temin edilebilir.

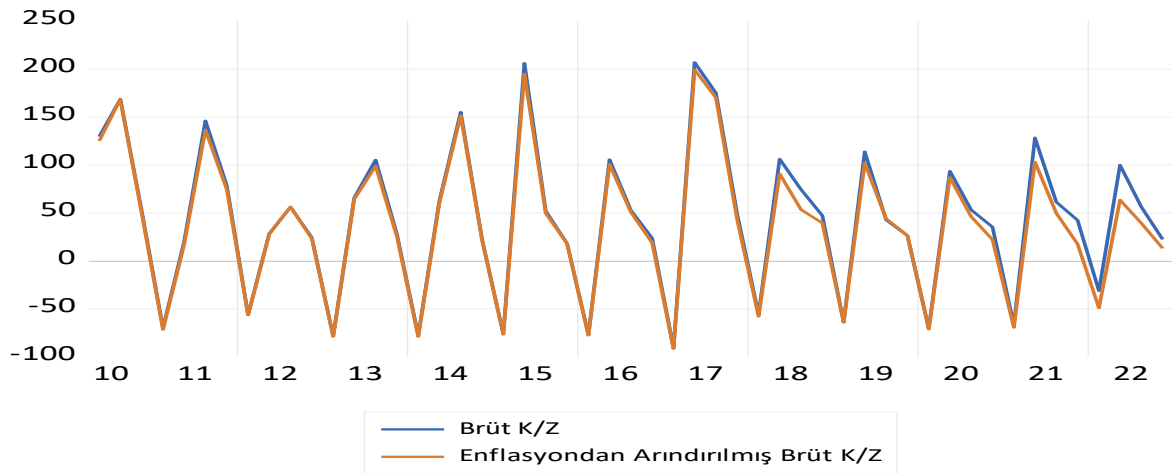
Şirketlere ait tutarlar ile enflasyondan arındırılmış tutarların her birinin kendinden önceki döneme göre oranlanması sonucu elde edilen ve tablo 3'te gösterilen oransal ilişkilere örnek Aksen Şirketi'nin verileri seçilip aşağıdaki şekil 1,2 ve 3 oluşturulmuştur.

Şekil 1. Satışlar ve Enflasyondan Arındırılmış Satış Tutarlarına Ait Oransal İlişki

Şekil 2. Satışların Maliyeti ve Enflasyondan Arındırılmış Satışların Maliyeti Tutarlarına Ait Oransal İlişki

Şekil 3. Brüt K/Z ve Enflasyondan Arındırılmış Brüt K/Z Tutarlarına Ait Oransal İlişki

Muhasebe bilgi sistemi tarafından hazırlanan finansal tablolar içerisinde yer alan çeşitli bilgileri olumsuz yönde etkileyen faktörlerden biri enflasyondur. Paranın satın alma gücündeki azalma ya da fiyatlar genel düzeyinin sürekli olarak artması şeklinde tanımlanan enflasyon, şirketlerin faaliyet sonuçlarını ve performanslarını etkilemektedir. Enflasyonist ortamda faaliyet gösteren şirketlerin finansal tablolarında yer alan tutarlar sürekli olarak artmaktadır. Enflasyonun neden olduğu bu durum finansal tablolarda geçmiş dönemlere ait tutarlar ile mevcut dönemdeki tutarlar arasında ciddi düzeyde farklılık yaratabilmektedir. Bu farklılık ise finansal tabloların sahip olması gereken karşılaştırılabilirlik özelliğini ortadan kaldırmaktadır.

Şirketlerin varlık ve kaynakları üzerinde parasal olarak değişim yaratan mali nitelikteki olayların bir düzen içerisinde kayıt altına alınması muhasebenin temel işlevlerinden biridir. Ayrıca kayıtlar bir düzen içerisinde sınıflandırılıp dönem sonunda finansal tablolar şeklinde özetlenmektedir. Muhasebenin bir diğer işlevi de analiz ve yorumlama olup dönem sonunda özetlenen finansal tablolar üzerinden yapılmaktadır. Bu işlev ise muhasebeyi bir bilgi sistemi haline dönüştürmektedir. Muhasebe bilgi sistemi tarafından belirli periyotlarda hazırlanan finansal tablolarda yer alan bilgilerin belirli bir takım niteliksel özellikleri içermesi gerekmektedir. Bu özellikler finansal tablo okuyucularının kolaylıkla anlayabileceği, ihtiyacına uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve tam zamanında düzenlenmesi şeklinde olup ülkemizde olduğu gibi birçok ülkede de yasal düzenlemelerde yerini almıştır.

Şirketlerin iç veya dış çevresini oluşturan çeşitli düzey ve konumda yer alan aktörler muhasebe bilgi sistemi tarafından oluşturulan finansal tablolar üzerinden çeşitli analiz tekniklerini uygulayarak şirketlerin ya da işletmelerin performanslarını ve faaliyet sonuçlarını incelemektedir. Böylelikle finansal bilgi okuyucuları olarak bilinen çeşitli aktörler şirketlerin geçmiş ve mevcut performansları hakkında bilgi sahibi olarak gelecekteki hakkında çıkarımda bulunmaktadır.

Yapılan çalışma ile enflasyonun şirket ya da işletmelere ait finansal tablolarda yer alan bilgilerin, finansal tabloların taşınması gereken niteliksel özelliklerden karşılaştırılabilirlik özelliğinin kaybolduğu bilimsel olarak tespit edilmiştir. Ayrıca karşılaştırılabilirlik özelliğinin kaybolması, dolaylı olarak ihtiyaca uygunluk ilkesini de olumsuz yönden etkilemektedir. Bir diğer taraftan muhasebenin temel ilkelerinden tutarlılık ilkesini de enflasyon olumsuz etkilemektedir. Son yıllarda ülkemizde yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle şirketlerin enflasyon muhasebesini uygulamaları kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiştir.

Finansal tablo okuyucularının alacakları kararların sağlığı açısından enflasyon muhasebesinin uygulanarak enflasyon katsayılarına göre finansal tablolar içerisinde yer alan bilgilerin güncellenmesi ve böylelikle finansal tablolara karşılaştırılabilirlik özelliğinin tekrar kazandırılması gerekmektedir.

Bundan sonra yapılacak araştırmalarda enflasyon muhasebesinin finansal tablolara uygulanma yöntemlerine ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Etik Beyan

“Finansal Tablo Kullanıcıları Açısından Enflasyon Muhasebesinin Önemi: BİST Enerji Sektörü Üzerine Örnek Bir Uygulama” başlıklı çalışmanın yazılması ve yayınlanması süreçlerinde Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına riayet edilmiş ve çalışma için elde edilen verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur

Katkı Oranı Beyanı

Çalışmadaki yazarların tümü çalışmanın yazılmasından taslağın oluşturulmasına kadar tüm süreçlere katkı yapmış ve nihai halini okuyarak onaylamıştır.

Çatışma Beyanı

Yılmaz, İ. (2023). Finansal Tablo Kullanıcıları Açısından Enflasyon Muhasebesinin Önemi: BİST Enerji Sektörü Üzerine Örnek Bir Uygulama. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(45), 930-944.

Yapılan bu çalışma gerek bireysel gerekse kurumsal/örgütsel herhangi bir çıkar çatışmasına yol açmamıştır.

KAYNAKÇA

- Açık, S. (2006). Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerini Giderici Bir Tedbir Olarak Enflasyon Muhasebesi ve Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), s345-360.
- Akgün, A. İ. (2012). Muhasebede Küreselleşmenin Finansal Raporlama Standartlarına Etkisi. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13 (1), 43-60.
- Aktaş R. (2009). Enflasyon Muhasebesi Uygulamasının KOBİ'ler ile SPK'ya Tabi İşletmelerin Finansal Tabloları Üzerindeki Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(23), 239-257.
- Akyol, M. (2023). Enflasyon ve Enflasyon Muhasebesi Çerçevesinde Bilançolara Etkiye Dair Genel Bakış. *Mali Çözüm Dergisi*, 32, 279-290.
- Arzova S.B. ve Şahin B. Ş. (2022). Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Süreçleri ve Enflasyon Muhasebesinin Finansal Tablolara Etkisi. *Mali Çözüm Dergisi*, 32(170), 13-31.
- Bekçi, İ. ve Alkan, H. (2009). Finansal Bilgi Sisteminin Hisse Senetlerine Yatırım Kararı Üzerinde Etkisi: İMKB'de Bir Uygulama. *Süleyman Demirel İktisadi ve İdari Bilimler Fakülte Dergisi*, 14, 1-20.
- Bilici, N. (2003). Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkilerini Azaltmak İçin Türkiye'de Uygulanan Önlemler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (1-2), 65-85.
- Economic Research Federal Reserve Bank of St.Lois, <https://fred.stlouisfed.org/> (20.07.2023).
- Enflasyon, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/b62e1fb7-ebc1-4922-99dc-b3ba23320b9f/enflasyon.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROO#:~:text=ENFLASYON%3A%20Fiyatlar%20genel%20seviyesinin%20s%C3%BCrekli,ve%20hizmetlerin%20fiyatlar%C4%B1daki%20de%C4%9Fi%C5%9Fiklikleri%20%C3%B6l%C3%A7er> (22.07.2023).
- Erer, D. (2023). Enflasyon ve Enflasyon Belirsizliği Arasındaki Zamanla Değişen İlişkinin Analizi: Türkiye Örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(1), 255-272.
- Ersoy, M. (2012). Finansal Bilgilerin Yönetimi Sürecinde Muhasebe Bilgi Sistemi. *The Journal of Financial Researches and Studies*, 3(6), 9-21.
- Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ Sıra No:1, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/01/20050116-3.htm#:~:text=24..ihtiyaca%20uygunluk%2C%20g%C3%BCvenirlilik%20ve%20kar%C5%9F%C4%B1la%C5%9Ft%C4%B1r%C4%B1labilirliktir> (25.07.2023).
- Gökten, S., Gökten, P. O. ve Mollaoğulları, B. F. (2023). Stoklar ve Enflasyon Muhasebesi Uygulaması: BIST30 İmalat İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 718-731.
- Han, A., Pehlivan, C. ve Konat, G. (2022). Covid-19 Pandemi Sürecinin Türkiye Ekonomisine Etkilerinin Ampirik Analizi. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 32-49.
- Kantar, M. A., Hayri, A. ve Öndeş, T. (2021). Enflasyonun İşletmelerin Finansal Oranlarına Etkisi: BİST İmalat Sektöründe Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (90), 1-18.

Yılmaz, İ. (2023). Finansal Tablo Kullanıcıları Açısından Enflasyon Muhasebesinin Önemi: BİST Enerji Sektörü Üzerine Örnek Bir Uygulama. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(45), 930-944.

Karacaer, S. ve İbrahimoglu, N. (2003). İşletme Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sistemi, İç Kontrol, Verimlilik İlişkisi ve Önemi. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 211-228.

Koçak, H., Kısakürek, M.M. ve Babacan, A. (2023). Enflasyon Düzeltme İşlemlerinin İşletme Performansına Etkisi BİST'te Bir Uygulama. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 58(2), 1525-1546.

Koroğlu, Ç. ve Uçma, T. (2005). Enflasyonun Mali Tablolar Üzerine Etkisi ve Enflasyon Düzeltmesinin İşletmelere Uygulanması. *Mevzuat Dergisi*, 90, 1-14.

Matriks Veri Terminali, <https://www.matriksdata.com/website/> (25.06.2023).

Özdemir, Ö. (2023). Enflasyon Muhasebesi Düzenlemelerinde Kullanılan Uygulamaların Değerlendirilmesi. *Journal of Business Administration and Social Studies*, 7(1), 56-68.

Özdemir, F. S. ve Arslan, S. (2007). Enflasyon Muhasebesinde Kullanılan Yöntemlerin Karşılaştırılmalı Analizi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 87-104.

Özulucan, A. (2002). Enflasyonun Muhasebe Verileri Üzerindeki Etkileri, Türkiye Muhasebe Standardı-2 ve Sermaye Piyasası Kurulu Seri: XI-No: 20 Çerçevesinde Önerilen Enflasyon Muhasebesi Yöntemi ve Enflasyon Muhasebesine Geçişte Alınabilecek Önlemler. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 9(1), 25-42.

TMS1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Mavi_Kitap/TMS/TMS%201.pdf (23.07.2023).

TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Mavi_Kitap/TMS/TMS%2029.pdf (25.07.2023).

Yenisu, E. (2022). Enflasyonun Finansal Tablolara Etkisi ve Enflasyon Muhasebesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, İlkbahar, 14 (27), 717-741.

Extended Abstract

The Importance of Inflation Accounting for Financial Statement Table Users: A Sample Application on Stock Istanbul Energy Sector

---

Accounting information systems maintain records of the activities and performance of enterprises established for profit-making purposes. The establishment of mass production enterprises since the Industrial Revolution and the continuous expansion of their business volumes have made it impossible to audit all transactions. Furthermore, manipulative movements during this process have negatively affected trust, which is one of the basic elements of financial markets, resulting in various financial crises. Parallel to these developments, many countries have introduced various legal regulations to ensure that the information contained in the financial statements of enterprises reflects their current financial position. When preparing financial statements, some qualitative principles are considered in addition to the legal regulations. In financial statements, these principles are known as timeliness, relevance, understandability, reliability, and comparability. One of the factors that negatively affect the quality of information contained in financial statements is high inflation. As of 2019, the pandemic spread all over the world in a short period of time and lasted for about two years, resulting in significant changes in consumer behaviour and production processes, leading to an increase in inflation in many countries. The energy sector, an essential element of life whose demand increases every day, has been selected in order to determine the effects of inflation on financial statements. Borsa Istanbul companies operating in the electricity, gas, and water sectors were included in the study. To obtain a statistically significant result from the companies in the sector, companies with at least four years of data and companies that disclose their data on a quarterly basis are included in the research. A total of ten companies in the sector with at least four years of data between 2008 and 2022 were selected as part of the study. In this study, the primary objective is to compare the historical financial data of Borsa Istanbul energy sector companies with inflation-adjusted quarterly data. In order to test the hypotheses of the research, percentage changes of the amounts of the determined items in the statement of financial position (balance sheet) and statement of profit or loss and other comprehensive income of the companies in the data set were calculated based on comparisons with the previous year. After adjusting for inflation within the framework of the comparative tables analysis method compared to the previous year, percentage changes were calculated for each item identified in the statement of financial position, the statement of profit or loss, and the statement of comprehensive income. Consequently, two different data sets were created for each item, namely the inflation-adjusted percentage change and the disinflation-adjusted percentage change. The data sets were tested to determine whether they followed a normal distribution, but none of them did. A quarterly inflation adjustment is calculated by dividing the amount of the relevant quarter by the producer price index (PPI). The Mann-Whitney-U Test, which is a nonparametric test, is used to compare whether the two data sets of each item are different from each other. Analysing the financial statements of the companies included in the analysis, certain hypotheses are rejected. This is primarily due to the increase in fixed assets of the companies over time, the increase or decrease in short- and long-term liabilities, and the increase in shareholders' equity. Despite the rejection of the hypothesis, it is also observed that the comparability of the data in the statement of financial position can be restored by adjusting the data for inflation. This observation is based on the ratios obtained from the analysis of the comparative tables of the companies' financial information. It is impossible to reject all hypotheses if the data in the profit or loss statements and other comprehensive income statements of the companies under study are analysed. As a result of inflationary conditions, the companies' sales, cost of sales, gross profit/loss, profit/loss before interest and tax, and net profit/loss increased. According to the comparative table analysis method, these amounts were in comparison with the previous period, and the same ratio was applied to inflation-adjusted data. The inflation-adjusted ratios were observed to be lower than their non-inflation-adjusted counterparts. As a result of the analysis, it was concluded that the differences between the amounts in the statement of profit or loss and other comprehensive income of the companies and the ratios that arose as a result of the ratio of the amounts adjusted for inflation to the previous periods have resulted in the loss of comparability in the financial statements.
